

In conflict met de wet.

Kleine overtredingen en ernstige misdaden binnen de familie Tilburgs/Tilborghs¹

door Huub Tilburgs.

Regelmatig kwamen leden van de familie Tilburgs/Tilborghs in conflict met de wet; voor dronkenschap, wederspannigheid, diefstal of geweldpleging. Maar niet alle wetsovertredingen waren even ernstig. Er was bijvoorbeeld ook sprake van zoutsmokkel, een loslopende hond, het lopen over verboden grond, het gebruik van een scheldwoord en verkeerde belastingpapieren voor een rijwiel of een paard. En in een aantal gevallen werd de verdachte vrijgesproken of golden verzachtende omstandigheden. Er zijn geen familieleden gevonden, die leefden van de misdaad. Dat neemt niet weg dat er toch enkele ernstige feiten zijn voorgevallen. Ze zijn voornamelijk opgetekend uit de archieven van het Brabants Historisch Informatiecentrum. Dat geeft wellicht een vertekend beeld van de regionale spreiding van de criminaliteit binnen de familie, maar van andere regio's zijn de gegevens simpelweg (nog) niet openbaar.

Cornelis Tilburgs (1805-1879): diefstal van vissen, wederspannigheid en vrij spraak.

Cornelis Tilburgs werd in 1805 in Bergeijk geboren als zoon van Petrus Hermanus Tilburgs (1778-1854) en Maria Anna van de Vorst (1777-1854). Hij was getrouwd met Johanna Kloots en kreeg dertien kinderen.

Op 6 mei 1841 deed Arnoldus Fleerackers, herbergier en landbouwer, aangifte van het feit dat Cor Tilburgs samen met nog twee anderen uit de visvijver in Bergeijk - vanouds de kapelaansvijver genoemd - zo'n vijftig vissen had onttremd.

Op 30 juni 1846² moest Cornelis met twee anderen, Johannes van de Ven en Martinus Ludovicus van de Ven, voor de Arrondissementsrechtbank in Eindhoven verschijnen. De beschuldiging luidde "feitelijke wederspannigheid tegen de buitengewonen opziener der jagt en visscherij." Zij zouden hem met een knuppel hebben bedreigd en hem onder bedreiging van doodslag hebben willen dwingen te zwijgen over hetgeen was voorgevallen. Zij hadden hem ook nog beledigd door hem toe te voegen: *smeerlap, deugniet en schobbert*. Dat alles was gebeurd op 7 juni 1846 in Eersel. De Officier van Justitie eiste tegen elke beklaagde een gevangenisstraf van zes maanden en een boete van twintig gulden.

De Rechtbank: "Overwegende dat het in deze ter openbare terechtzitting der Regtbank gehouden onderzoek het bewijs niet heeft opgeleverd dat de beklaagden of een hunner zich aan feitelijke

1. Met karikaturen van Honoré Daumier (1808-1879).

2. BHIC, Criminele acten, toegangsnummer 25, inv.nr. 11, rolnummer 28, pag. 121-123.

wederspanningheid zouden hebben schuldig gemaakt, dewijl alleenlijk is bewezen geworden dat nadat den buitengewonen oppasser der jagt (de eersten getuige) den beklaagde Johannes van de Ven bekeurde deze gezegd heeft *waarom calangeert³ ge mij potverdomme* en daarna de beide andere beklaagden heeft geroepen om te blijven staan zonder dat er van eenige feitelijkheid bij die gelegenheid door de gezamenlijke beklaagden of een hunner zullende gepleegd zijn nadat zij op het roepen van den eersten beklaagde (Johannes van de Ven) waren teruggekeerd en zich nabij den oppasser bevonden is gebleken, evenmin als van eene verbale beleediging. Overwegende dat van het niet bewezen der aanklagt de vrijspraak der beklaagden het gevolg moet wezen.” De rechter sprak de verdachten vrij. De kosten waren voor de Staat.

Op 7 augustus 1851 moest Cornelis opnieuw voor de rechter in Eindhoven verschijnen, nu samen met Antonie Kuijken, 46 jaar, beestenkooper. Zij woonden beiden in Bergeijk. De aanklacht luidde hetzelfde als in 1846: wederspanningheid tegen personen bekleed met overheidsgezag⁴. In concreto hadden zij op 17 juni 1851 in Bergeijk de “buitengewonen opziener der jagt” Antonie Janssen beledigd door hem toe te voegen *“ha daar hebben wij den visiteur, zoo een Godd... smeerlap, gij zijt de grootste smeerlap, deugniet en slechtste mensch die in Bergeijk is”* en meer van dergelijke opmerkingen. De Officier van Justitie eiste van elke beklaagde een geldboete van acht gulden en de proceskosten.

De Rechtbank: “Overwegende dat uit de beeedigde verklaringen van drie ter audientie gehoorde getuigen en mitsdien door wettige bewijsmiddelen wettig en overtuigend is bewezen geworden dat de beklaagden in deze den 1en getuige (buitengewoon opziener der jagt en visscherij te Bergeijk) op den 17 Junij jl hebben ontmoet en hem alstoen, omdat kort te voren door hem eene calange was gedaan, hebben toegevoegd *“ha daar hebben wij den visiteur, zoo een Goddomsche smeerlap, gij zijt de grootste smeerlap, deugniet en slechtste mensch die in Bergeijk is”* en meer dergelijke, een en ander ter zake van de uitoefening zijner functien.” De rechter achtte de beklaagden schuldig en vonnist conform de eis van de Officier van Justitie.

Maria Helena van Gompel (1813-1882): diefstal van brem, verzachtende omstandigheden.

Helena van Gompel, zoals zij in de dagvaarding werd genoemd, was getrouwd met Antonius Franciscus (Francis) Tilburgs (1809-1882). Zij was geboren en woonachtig in Bergeijk. In 1853 werd zij ervan beschuldigd⁵ op 21 april 1853 in Bergeijk een grote hoeveelheid brem te hebben gestolen uit het bos van de Heer Leendert van Galen. De Officier van Justitie eiste een gevangenisstraf van één maand en de kosten van het proces.

De Arrondissementsrechtbank van Eindhoven oordeelde “Overwegende dat door een proces verbaal van den een en twintigsten April jongstleden opgemaakt door Gijsbert van der Voort, Brigadier, Kommandant der brigade Marechaussée, gestationneerd te Bergeijk, op den eed als Hulpofficier van het Openbaar Ministerie gedaan en mitsdien door wettig bewijsmiddel wettig en overtuigend bewezen is geworden, dat de beklaagde op den een en twintigsten April jongstleden eene hoeveelheid brem heeft weggenomen uit een bosch, toebehoorende aan den Heer L. van Galen te Bergeijk, zonder daartoe verlot van den eigenaar bekomen te hebben, en dat zij zich alzoo arglistiglijk van een anders eigendom heeft meester gemaakt;

3. Calangeren: in staat van beschuldiging stellen.

4. BHIC, Criminele acten, toegangsnr. 25, inv.nr. 17, rol.nr. 100, pag. 495.

5. BHIC, Criminele acten, toegangsnr. 25, inv.nr. 20, rol.nr. 129, pag. 575.

Overwegende dat den aard des misdrijs en de behoefteige toestand der beklaagde omstandigheden zijn welke het feit schijnen te verkleinen terwijl het veroorzaakte nadeel ver beneden de vijf en twintig franken is, weshalve het door de beklaagde bedreven feit moet worden gequalificeerd een eenvoudige diefstal, gepaard met verzachtende omstandigheden, wanbedrijf voorzien bij artikel 401 in verband met artikel 463 van het wetboek van Strafrecht.”

Op 12 mei 1853 werd Helena schuldig bevonden en veroordeeld tot een boete van één gulden plus de kosten van het proces “geliquideerd op drie gulden, drie en dertig centen.”

Willem Tilburghs (1828-1893): vrijgesproken van ontduiking provinciale paardenbelasting⁶.

Willem werd geboren in Valkenswaard als zoon van Wilhelmus Tilburghs (1782-1860) en Allegonda Hoppenbrouwers (1792-1864). Volgens de dagvaarding in 1877 was hij landbouwer en karreman.

Willem werd ervan verdacht “als voerman of vrachtrijder gebezigd te hebben tot vervoer van goederen den 3, 12 en 15 of 16 Februarij naar Boxmeer van Valkenswaard en alzoo tot vervoer van goederen van de eene gemeente naar de andere zijn paard, hoewel hij dit paard voor de provinciale belasting op paarden enz. ten behoeve der provincie Noordbrabant voor het dienstjaar 1876/77 slechts had aangegeven in de eerste categorie.”

De Officier van Justitie was niet overtuigd van Willems schuld en adviseerde de rechter om hem vrij te spreken. De rechter van de Arrondissementsrechtbank in 's-Hertogenbosch nam dit advies over “overwegende dat uit de verklaringen van twee onder eede gehoorde getuigen wel is gebleken dat zij hebben gezien dat het paard van den beklaagde, die te Valkenswaard woont, in die gemeente in Februarij is gebruikt tot vervoer van goederen, doch dat zij slechts van hooren zeggen weten dat die goederen naar Boxmeer zijn vervoerd.”

Joseph Cornelis (Joost) van Vlerken (1836-1909): vrijgesproken van diefstal⁷.

Joost van Vlerken was een zoon van Anna Maria Tilburghs (1810-1861) en Josephus Cornelis van Vlerken (1792-1845). Samen met drie anderen, Hendrik Lomans, Francis Joosten en Wilhelmus Hoeks, werd hij beschuldigd van diefstal van heidevlaggen⁸ van gemeenteground in Luijksgestel op 5 december 1853. Peter Cornelis Rombouts, burgemeester van Luijksgestel, had er op 6 december proces verbaal van opgemaakt. De Officier van Justitie was niet overtuigd en adviseerde de rechter om de verdachten vrij te spreken. De rechter van de Arrondissementsrechtbank in Eindhoven oordeelde conform.

De rechter overwoog dat “door het in deze gehouden onderzoek, door de beëdigde verklaringen van meerdere overeenstemmende getuigen en (...) door wettig bewijsmiddel overtuigend is bewezen, dat de beklaagden op den vijfden December jongstleden onder de gemeente Luijksgestel heidevlaggen hebben verzameld; dat door datzelfde bewijsmiddel is gebleken, dat de inwoners der gemeente Bergeijk (waar de beklaagden zijn woonachtig) sinds onheugelijken tijden steeds te dien plaatse hebben gevlagd, vermeenende daartoe gerechtigd te zijn, weshalve de beklaagden, die zulks openlijk ten aanzien van een ieder verrichteden in de overtuiging van hun goed regt, niet kunnen geacht worden

6. BHIC, Criminele acten, toegangsnr. 24, inv.nr. 112, rolnr. 11, pag. 65.

7. BHIC, Criminele acten, toegangsnr. 25, inv.nr. 22, rolnr. 9, pag. 35.

8. Heidevlaggen of heideplaggen werden vermengd met de mest in potstallen.

zich door die daad aan diefstal te hebben schuldig gemaakt, dewijl het criterium van diefstal, de arglist, in casu niet is bewezen.”

Peter Johannes (Jan) Tilburgs (1840-1919): geweldpleging en vrijspraak.

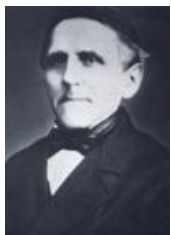
Peter Johannes Tilburgs, roepnaam Jan, de oudste zoon van Cor Tilburgs en Johanna Kloots, werd geboren in 1840 in Bergeijk. Hij was van de lichting 1859, maar werd niet opgeroepen voor militaire dienst. Hij was metselaar van beroep. Toen hij drieëntwintig jaar oud was trouwde hij in Eindhoven met Wilhelmina Hoppenbrouwers. Drie jaar later, in 1866, werd in Gestel bij Eindhoven hun zoontje Franciscus Cornelis geboren. Daarna ging het gezin in Bergeijk wonen. In 1871 woonde Jan nog in Bergeijk. Kennelijk werkte hij als metselaar toen ook al enige tijd in Helmond. Daar ontmoette hij Maria van den Reek, dochter van een fabrieksarbeider. Ze was acht jaar jonger dan hij. Uit deze buitenechtelijke relatie werd in 1869 een jongetje geboren, Petrus Johannes, genoemd naar z'n vader. Ruim drie maanden later kreeg ook Jans wettige vrouw in Bergeijk weer een zoontje, Cornelis, genoemd naar z'n opa. Het jongetje overleed nog hetzelfde jaar, op de tweede kerstdag. Z'n moeder Wilhelmina stierf minder dan een jaar later in de gemeente Gestel/Blaarthem, dertig jaar oud. In 1873 trouwde Jan in Helmond met z'n eerdere liefde Maria van den Reek. Hun zoontje was inmiddels bijna vier jaar oud. Ze kregen samen nog tien kinderen.

Op 31 maart 1863 moest Jan verschijnen voor een zitting van de Arrondissementsrechtbank in Eindhoven⁹, maar hij kwam niet opdagen. Hij werd beschuldigd van “het moedwillig toebrengen van slagen, stooten, gewelddadigheden en kwetsuren aan Godefridus Loos, oud 27 jaren, van beroep timmerman te Bergeijk den 26 December 1800 twee en zestig des avonds.” De Officier van Justitie eiste een gevangenisstraf van zes weken en f 25,- geldboete cum expensis.

Mede op grond van de verklaringen van drie onder ede gehoorde getuigen achtte de rechter het ten laste gelegde overtuigend bewezen. Daarbij nam hij in overweging “dat de opgewonden toestand van beklagde en het geringe toegebrachte letsel omstandigheden zijn die het feit schijnen te verkleinen weshalve hetzelfde moet worden gequalificeerd het moedwillig toebrengen van slagen en kwetsuren geenerlei ziekte of beletsel van te werken van meer dan twintig dagen veroorzaakt hebbende gepaard met verzachtende omstandigheden ...” Jan werd veroordeeld tot een gevangenisstraf van veertien dagen en in de kosten van de procedure: negen gulden een en twintig centen, verhaalbaar bij lijfswang. Hij zat zijn straf uit, inclusief de kerstdagen, in de Strafgevangenis van Middelburg.

Op 9 september 1869 veroordeelde de Arrondissementsrechtbank in Tiel Jan Tilburgs wegens mishandeling tot een gevangenisstraf van zes weken. Volgens het Gevangenisregister was hij 1,61 m. groot, had bruine ogen en haar, blonde wenkbrauwen en baard, spitse neus, gekulde kin. Hij had een gezonde kleur. Hij had lager onderwijs genoten.

Burgemeester ondersteunt gratieverzoek.

Op 19 januari 1870 stuurde burgemeester Aarts van Bergeijk (foto) een brief aan "Den Heer Officier van Justitie bij de Arrondissementsrechtbank Tiel": "Onder terugzending van het request om gratie van P.J. Tilburgs en bijlagen heb ik de eer U(..) te berigten dat de requestant als driftig van aard bekend staat en daardoor zijn tegenpartij zal hebben geslagen. Dat mij overigens niet bekend is dat hij zich vroeger aan eenige misdaad heeft schuldig gemaakt. Voorts dat hij is een dood arm man die van zijnen

9. BHIC, Criminele acten, toegangsnr. 25, inv.nr. 40, rol.nr. 47 pag. 197.

handenarbeid moet leven en zijne vrouw in hoogst zwangere toestand verkeert welke bij langdurige gevangenzetting van den requestant aan alles gebrek zal hebben. Mij dunkt eventwel dat het niet onraadzaam ware hem eene gevangenisstraf van een dag of 8 te doen onderstaan ten einde hem door dese les in het vervolg te leeren zich niet zoo ligt door zijne drift of oplopendheid te laten vervoeren. De Burgemeester"

De veronderstelling van de burgemeester dat Jan zich niet eerder aan enige misdaad had schuldig gemaakt klopte niet. Het gratieverzoek haalde dan ook niets uit: Jan zat zijn straf uit van 21 februari tot 4 april 1870.

Op 28 december 1871 werd Jan voor de Arrondissementsrechtbank van Eindhoven gedaagd en ervan beschuldigd "op 8 October 1871 te Eindhoven moedwillig aan Antonie van Daal eenen slag of stoot te hebben toegebracht, waardoor deze is terneer gevallen en verwond." De Officier van Justitie eiste een geldboete van drie gulden. De Rechtbank hoorde twee getuigen, maar deze leverden noch het wettige noch het overtuigende bewijs van het ten laste gelegde. De beklaagde werd niet schuldig verklaard. De kosten kwamen ten laste van de staat.

Arnoldus Tilburgs (1844-1898): zoutsmokkel, vrijgesproken van wederspanningheid.

Arnoldus Tilburgs was een zoon van Cornelis Tilburgs en Johanna Kloots uit Bergeijk. Op 7 mei 1872 werd hij wegens zoutsmokkel veroordeeld tot een gevangenisstraf van acht dagen. Hij zat zijn straf uit van 21 november tot 29 november 1872 in de strafgevangenis van Eindhoven.

Op 7 april 1881 verscheen Arnoldus samen met zijn broer Hendrikus Tilburgs (1859-1934) voor de Arrondissementsrechtbank in 's-Hertogenbosch¹⁰. Zij werden beiden beschuldigd van wederspanningheid tegen personen bekleed met overheidsgezag. Arnoldus werd vrijgesproken. Zijn broer kreeg een geldboete van twaalf gulden.

In de jaren 1891-1893 verbleef Jan samen met z'n zoontje Johannes Hubertus in Amsterdam bij z'n jongere broer Peter Bernardus. Toen zijn dochter Matthea Maria in 1911 trouwde stond in de huwelijksacte dat de woon- of verblijfplaats van Jan onbekend was. Hij overleed op 6 mei 1919 in 's-Hertogenbosch.

Maria Godefrida van den Reek (1848-1925): belediging¹¹, verzachtende omstandigheden.

Maria was de tweede echtgenote van Peter Johannes (Jan) Tilburgs (1840-1919). Zij was geboren en woonachtig in Helmond.

Op 11 november 1873 werd Maria voor de Arrondissementsrechtbank in Eindhoven gedaagd omdat zij op 12 september 1873 op de openbare weg in Helmond Catharina van den Mortel had beledigd. De Officier van Justitie eiste een maand eenzame opsluiting en een geldboete van acht gulden. De rechter vond dat er verzachtende omstandigheden waren vanwege het 'niet ongunstig bekend gedrag van beklaagde'. Hij veroordeelde Maria tot een gevangenisstraf met eenzame opsluiting van acht dagen en een boete van zes gulden;

"Overwegende dat door de regstreeksche verklaringen van de twee eerste getuigen het naar regten vereischt bewijs is geleverd, dat beklaagde op den twaalfden September j.l. terwijl zij met Catharina van den Mortel, huisvrouw van Lambertus Roks in den open tuin achter de woning van deze stond aan

10. BHIC, Criminele acten, toegangsnr. 24, inv.nr. 139, rol.nr. 115, pag.

11. BHIC, Criminele acten, toegangsnr. 25, inv.nr. 58, rol.nr. 93, pag. 382.

genoemde vrouw Roks heeft toegevoegd de woorden ‘hoer, gemeene fluit. Roks doet het goed bij jou en als er wat te doen is komen anderen het omstooten. Iedereen komt aan je fluit: gij houdt het met al de boeren van de hoeven en met de geheele buurt en als alle schoten een eendvogel was geweest, dan hadt je vroeger eer je getrouwd waart wel tien jong gehad’; welke woorden vanaf de in de onmiddellijke nabijheid gelegen openbare straat door elk voorbijganger konden gehoord worden; Overwegende, dat de vervolging is ingesteld op verzoek der beledigde; Overwegende, dat het overigens niet ongunstig bekend gedrag van beklaagde aanleiding geeft eene mindere straf op te leggen dan tegen voorschreven feit bij de strafwet is bedreigd; Overwegende, dat bovenomschreven feit daargestelt ‘het in het openbaar iemand daden ten laste leggen, die ingeval zij plaats hadden, den genen tegen wien zij geduid zijn aan de verachting en den haat der burgers zou blootstellen, gepleegd onder verzachtende omstandigheden; Overwegende dat de geaardheid van beklaagde den regter bijzondere aanleiding geeft de op te leggen gevangenisstraf in eenzame opsluiting te doen ondergaan.”

Petrus Bernardus Tilburgs (1849-1900): huisvredebreuk.

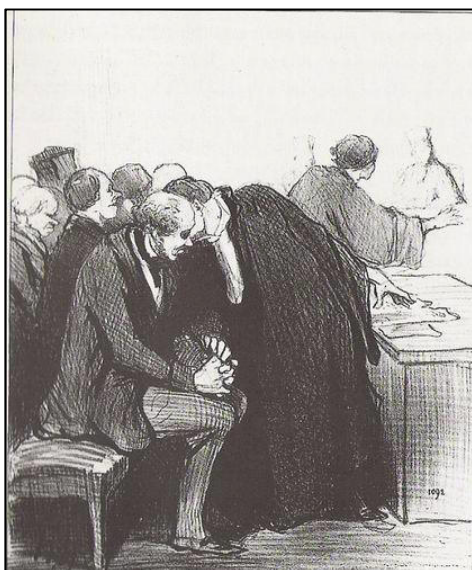
Peter was een zoon van Cornelis Tilburgs (1805-1879) en Johanna Kloots (1818-1884). Ten tijde van de aanklacht woonde Peter in Amsterdam, Utrechtsche Dwarsstraat no. 131. Hij werd ervan beschuldigd “dat hij den 7den October 1894 te Bergeijk wederrechtelijk vertoevende in de herberg tevens woning van van Dimphna Das, weduwe Godefridus Verhoeven, immers bij een ander dan bij beklaagde in gebruik op de herhaalde vordering hem door of van wege de rechthebbende bewoonster gedaan om uit de herberg en woning te vertrekken, zich niet aanstonds daaruit heeft verwijderd.” De Officier van Justitie eiste een boete van tien gulden.

Peter kwam niet naar de zitting van de Arrondissementsrechtbank in 's-Hertogenbosch, die op 20 november 1894 werd gehouden. Op grond van het proces-verbaal van Joseph Besema, brigadecommandant der marechausée te Bergeijk en de verdere stukken van het geding verklaarde de rechter de beklaagde schuldig en veroordeelde hem tot een geldboete van vijf gulden.

Johannes Vincentius (Vincent) Gubbels (1856-1926): loslopende hond.

Aannemer Vincent Gubbels was getrouwd met Johanna Maria Tilburgs (1858-1929). Op 23 oktober 1911 had hij in Eindhoven zijn bruinharige hond los laten lopen op de openbare weg “terwijl die hond niet was voorzien van een kenteken bedoeld in de verordening regelende de invordering der belasting op de honden in de gemeente Eindhoven.” Dat kostte hem een boete van zes gulden, opgelegd door de Arrondissementsrechtbank in 's-Hertogenbosch. Hij nam niet de moeite om van zijn woonplaats

Eindhoven naar Den Bosch te reizen om het vonnis in de rechtszaal aan te horen. Daarom werd bij verstek veroordeeld.¹²

Hendrikus Tilburgs (1859-1934): wederspannigheid, inbraak en geweldpleging.

Hendrikus was een zoon van Cornelis Tilburgs (1805-1879) en Johanna Kloots (1818-1884). Hij was geboren en woonachtig in Bergeijk. Op 7 april 1881 verscheen Hendrikus samen met zijn broer Arnoldus voor de Arrondissementsrechtbank in 's-Hertogenbosch, beiden beschuldigd van wederspannigheid.

De Rechtbank oordeelde: “Overwegende dat een ter terechtzitting voorgelezen ambtseedig verbaal van den veldwachter Smets te Bergeijk inhoudt, dat de relatant op Maandag avond 28 Februari 1881 (vastenavond) zich bevond te Bergeijk op surveillance om te zien of alles met

12. BHIC, Criminele acten, toegangsnr. 24, inv.nr. 501, rol.nr. 79, pag. 367.

de vastenavondsdagen in de herbergen rustig toeging; dat hij op uitnoodiging van den herbergier Franciscus van Poppel ging naar diens herberg; dat aldaar de zoon van den herbergier, den eerste beklagde Hendricus Tilburgs verzocht stil te zijn, daar hij hem anders uit de herberg zoude doen verwijderen, hetwelk die beklagde met veel geraas en gevloek weigerde, waarop genoemde van Poppel hem met geweld trachtte te verwijderen; dat daarop de relatant toesprong en hem beklagde verzocht er uit te gaan, en dat hij toen op hem aanvloog en hem relatant op den grond wierp, dat daarop al de omstanders hem relatant bijsprongen, en hij relatant met deze hem toen met geweld de deur uitkreeg;

Overwegende dat de relatant onder eede als getuige gehoord dat verbaal heeft bevestigd erbij voegde dat hij dien avond had waargenomen dat de 1^e beklagde zeer dronken was en ook reeds in eene andere herberg beweging had gemaakt, dat hij beklagde dien avond veel heeft gebloed, en dat zijn broeder de 2^e beklagde herhaalde pogingen had aangewend om den 1^e beklagde naar zijn huis te doen gaan;

Overwegende dat dan ook het onderzoek ter terechtzitting geen bewijs heeft opgeleverd dat die tweede zich op eenige wijze tegen den veldwachter zou hebben verzet, en dit door dien beklagde dan ook ter terechtzitting ten stelligste is ontkend, terwijl de 1^e beklagde heeft opgegeven dien avond zoo dronken te zijn geweest dat hij niet weet wat er gebeurd is, maar dat hij dien avond zeer is mishandeld en een oog verloren heeft, daar hij vanaf dien tijd aan een oog blind is.”

De Rechtbank achtte Hendricus schuldig aan wederspanningheid en veroordeelde hem tot een geldboete van twaalf gulden en de kosten van het rechtsgeding. Daarbij golden als verzachtende omstandigheden: “het minbeduidende verzet, beklagdes jeugdigen leeftijd en de noodlottige gevolgen die dien vastenavond voor den beklagde gehad heeft, bij het gemis aan bewezen geldelijk nadeel.” De Rechtbank oordeelde dat de schuld van Arnoldus niet was bewezen en sprak hem vrij. De kosten van zijn dagvaarding kwamen voor de Staat.

Op 14 oktober 1884 verscheen Hendrikus opnieuw voor de Arrondissementsrechtbank in 's-Hertogenbosch. Hij zou op 12 september 1884 in Bergeijk G. van den Hoven moedwillig geslagen hebben door hem op de grond te werpen, waardoor hij verwond werd.

De rechter achtte bewezen dat Hendrikus schuldig was en veroordeelde hem tot vijftien dagen cellulaire opsluiting en een boete van acht gulden:

“Overwegende dat de onder eede ter terechtzitting gehoorde getuigen aldaar ieder afzonderlijk hebben verklaard:

De 1^e getuige Gerrit van den Hove, dat in den avond van 12 September 1884 beklagde die hem als dienstknecht in het drukste van den tijd had verlaten, ten zijnen huize te Bergeijk kwam, dat deze met een brandende lamp naar den zolder ging om zijn goed te halen, dat hij getuige daarop aanmerking maakte en hij toen waarnam en ondervond, dat beklagde hem aangreep, op den grond gooide en bij de keel greep, dat toen hij losgeworsteld was beklagde hem mede aanviel, in zijne hand beet, tegen den muur duwde en op den grond wierp, dat door die mishandeling hij eenige schrammen in zijn hals en op zijn aangezicht had bekomen.

2^e getuige, dat hij op tijd en plaats door den 1^e getuige zijn buurman omschreven in diens woning deze om hulp hoorde roepen, dat hij naar binnen gegaan zag, dat die getuige op den grond lag en dat beklagde hem in de keel kneep, dat hij daarop den beklagde van dien getuige afrukte en toen zag dat beklagde dien getuige weder aangreep en op den grond wierp, dat hij den volgende dag gezien heeft, dat die getuige eenige schrammen in het aangezicht had.”

In 1884 werd Hendrikus veroordeeld tot acht jaar tuchthuis wegens inbraak met geweldpleging. Dit misdrijf is uitgebreid beschreven in een artikel op de website “Genealogie Tilburgs/Tilborghs”.

Franciscus Cornelis Tilburgs (1866-1951): belediging en hoon.

Frans was een zoon van Peter Johannes (Jan) Tilburgs (1848-1919) en Wilhelmina Agatha Hoppenbrouwers (1840-1871). In 1908 was hij aanzegger. Hij woonde in Eindhoven op de Begijnenhof 15. Op 5 september 1908 werd hij gedagvaard voor de Arrondissementsrechtbank in 's-Hertogenbosch. De beschuldiging luidde “dat hij op 12 juni 1908 te Eindhoven opzettelijk J.M. Cox mondeling beledigend in diens tegenwoordigheid heeft toegevoegd eerst ‘je bent de grootste prul van Eindhoven’ en later ‘ploert’. J.M. Cox was een sigarenmaker, die op Begijnenhof 29 woonde. In de rechtszitting op 24 september deed hij zijn verhaal en nam ook nog twee getuigen mee: E. van Hooft en W. Reemers. De rechter verklaarde de verdachte schuldig en veroordeelde hem tot een boete van vijf gulden.

Thomas Verhuizen (1867-1918): jachtdelict en zware mishandeling.

Thomas was een zoon van Wilhelmina Tilburgs en Hendricus Verhuizen. Hij was sigarenmaker, 1,55 meter lang en had lager onderwijs genoten. Hij was geboren in Woensel.

Op 19 november 1889 werd Thomas samen met de vijftientigjarige sigarenmaker Adrianus Hoogers uit Veldhoven veroordeeld¹³ tot drie dagen gevangenisstraf. Zij werden ervan beschuldigd dat zij “in den namiddag van 15 September 1889 te Woensel, de een den anderen en zij mitsdien elkander hebben mishandeld door elkander opzettelijk te slaan en bloedig te verwonden.”

Op 14 oktober 1890 werd Thomas door het Kantongerecht te Eindhoven veroordeeld tot drie dagen gevangenisstraf wegens een jachtdelict. Hij zat zijn straf uit van 23 tot 26 januari 1891.

Op 9 juli 1891 werd Thomas samen met de achttwentigjarige arbeider Leonardus van de Gevel veroordeeld¹⁴ tot een geldboete van vijftien gulden omdat zij “op den 7 Juni 1891 te Woensel op den openbaren weg elkander opzettelijk wederkeerig slagen hebben toegebracht.”

Op 18 januari 1898 werd Thomas door de Arrondissementsrechtbank in 's-Hertogenbosch veroordeeld tot een gevangenisstraf van twee maanden wegens zware mishandeling.¹⁵ Hij had op 14 november 1897 te Woensel Jacobus Cornelis Wirken en Cornelis

Wirken mishandeld, “door opzettelijk hen met een mes, althans scherp voorwerp te slaan, te snijden, te steken en te verwonden.”

Op 31 maart 1898 werd hij door het Gerechtshof in 's-Hertogenbosch veroordeeld tot vijftien dagen gevangenisstraf vanwege mishandeling.

Cornelus Johannes Verhuizen (1869-1944): mishandeling.

Cornelus was een zoon van Wilhelmina Tilburgs en Hendricus Verhuizen. Hij was sigarenmaker, 1,59 meter lang en had lager onderwijs genoten. Hij werd op 14 oktober 1890 door de Rechtbank in 's-Hertogenbosch wegens mishandeling veroordeeld tot een gevangenisstraf van tien dagen.

13. BHIC, Criminele acten, toegangsnr. 24, inv.nr. 232, rol.nr. 85, pag. 581.

14. BHIC, Criminele acten, toegangsnr. 24, inv.nr. 251, rol.nr. 26, pag. 191.

15. BHIC, Criminele acten, toegangsnr. 24, inv.nr. 327, rol.nr. 70, pag. 365.

Hendrikus Johannes Verhuizen (1871-1923): mishandeling, huisvredebreuk en dronkenschap.

Hendrikus was een zoon van Wilhelmina Tilburgs en Hendricus Verhuizen. Hij was sigarenmaker, 1,58 meter groot en had geen lager onderwijs genoten. Hij werd op 5 juli 1892 door de Rechtbank in 's-Hertogenbosch veroordeeld tot tien dagen hechtenis wegens mishandeling. Hij zat zijn straf uit van 13 tot 23 oktober 1892.

Hij werd op 16 maart 1897 door de Rechtbank in 's-Hertogenbosch veroordeeld tot twaalf dagen cel vanwege huisvredebreuk¹⁶. Hij werd "beklaagd van op 31 januari 1897 te Gestel, wederrechtelijk vertoevende in de herberg deel uitmakende van de bij Hendricus Beelen in gebruik zijnde woning, op de door en namens genoemden rechthebbenden bewoner gerichte vordering om die herberg te verlaten, zich niet aanstonds te hebben verwijderd." Hij zat zijn straf uit van 16 tot 28 juni 1897.

Op 7 augustus 1897 veroordeelde het Kantongerecht in Eindhoven hem tot twee dagen cel wegens dronkenschap. Hij zat zijn straf uit van 15 tot 17 november 1897.

Op 24 juni 1904 kreeg hij van het Kantongerecht in Eindhoven een straf van één dag cel wegens lopen over verboden grond. Hij zat zijn straf uit van 24 tot 25 september.

Op 25 april 1905 werd hij door het Kantongerecht in Eindhoven wegens dronkenschap veroordeeld tot drie dagen cel. Hij zat zijn straf uit van 29 juli tot 1 augustus.

Wilhelmus Cornelis (Karel) Tilburgs (1880-1955): insubordinatie.

Karel was een zoon van Peter Johannes (Jan) Tilburgs (1840-1919) en Maria Godefrida van den Reek (1848-1925) uit Helmond. Karel was 1,66 meter groot en had volgens het Gevangenisregister een dikke neus. Hij had lager onderwijs genoten. Hij was soldaat milicien bij de 2^e Compagnie, 4^e Bataljon, 6^e Regiment Infanterie. Op 9 juli 1900 werd door het Hoogmilitair Gerechtshof veroordeeld tot drie maanden militaire gevangenisstraf vanwege insubordinatie.¹⁷

Cornelis Petrus (Piet) Tilburgs (1882-1951): verkeerde rijkaart voor rijwiel.

Cornelis Petrus, ook bekend als "Pietje Til", was een zoon van Maria Cornelia Tilburgs (1842-1920). Hij werd ervan beschuldigd dat hij op 1 november 1916 met een rijwiel op de openbare kunstweg tussen Eersel en Steensel had gereden "zonder bij zich te hebben eenige voor dat gebruik geldige tot dat rijwiel betrekkelijke rijkaart voor het destijds loopende dienstjaar (...)" De verbalisant had waargenomen "dat beklaagde met een rijwiel Gazelle n. 110901 den weg in de dagvaarding vermeld bereed en hem, relatant desgevraagd vertoonde een (...)kaart voor een rijwiel merk Transvalia 145533 en verklaarde geen andere dan de vertoonde rijkaart te bezitten." Voor deze overtreding werd Cornelis Petrus door de Arrondissementsrechtbank in 's-Hertogenbosch op 18 januari 1917 bij verstek veroordeeld tot een boete van vijf gulden.

Op 1 januari 1896 werd in de provincie Noord-Brabant een belasting op het gebruik van rijwielen ingevoerd. Vanaf die datum werd "van een ieder die op de openbare wegen of voetpaden binnen die provincie gebruik maakt van een rijwiel, zoogenaamde velocipede, eene belasting geheven van vijf

16. BHIC, Criminele acten, toegangsnummer 24, inv.nr. 317, rolnummer 52, pag. 257.

17. BHIC, Gevangenisregisters, Gevangenen in 's-Hertogenbosch, 1815-1940, Deel 347, archieftoegang 52, inv.nr. 347.

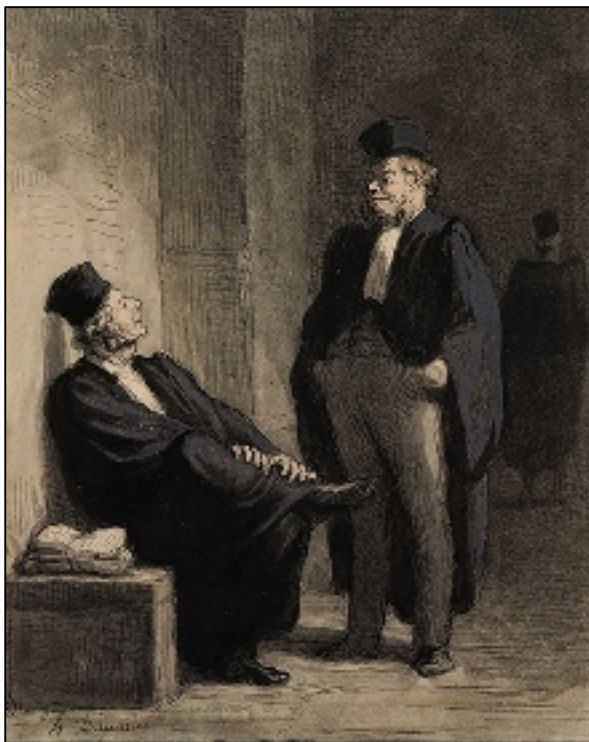
gulden". Daarvoor werd gebruik gemaakt van een „Rijkaart" als bewijs van betaling. Rijkaarten waren er voor paarden, ezels, muilezels, honden (karren) en rijwielen. Voor rijwielen was op deze rijkaart onder andere aangegeven of het een heren- of damesfiets betrof met nauwkeurige omschrijving van inrichting (aantal personen) en merk. Het geheel leek op een soort wegenbelasting. Deze Noordbrabantse belasting bleef gehandhaafd tot 1 mei 1940.

Johannes Hubertus Tilburgs (1883- vóór 1940): wederspanningheid.

Johannes was een zoon van Peter Johannes (Jan) Tilburgs (1840-1919) en Maria Godefrida van den Reek (1848-1925) uit Helmond. Op 4 maart 1902 werd hij door de Rechtbank in Roermond veroordeeld tot zes maanden gevangenisstraf wegens mishandeling van zijn eigen vader. Op 22 augustus 1905 werd hij door de Arrondissementsrechtbank in Breda veroordeeld tot negen maanden gevangenisstraf met aftrek van preventieve hechtenis vanwege “Wederspanningheid, eenig letsel ten gevolge hebbende.”

Petrus Johannes Verhuijzen (1885-1972): mishandeling en vrijgesproken van diefstal.

Petrus was een zoon van Wilhelmina Tilburgs en Hendricus Verhuizen. Hij was sigarenmaker, 1,60 meter lang en had een litteken op zijn rechter wang. Hij had geen lager onderwijs genoten. Hij werd op 10 mei 1903 door de Brigade Commandant van de Marechaussee Eindhoven 's avonds om half twaalf opgepakt wegens mishandeling. Een dag later werd hij ontslagen uit voorlopige hechtenis. Op 16 juni 1903 werd hij door de Rechtbank in 's-Hertogenbosch veroordeeld tot drie maanden gevangenisstraf.

Hij werd op 5 oktober 1904 's avonds om 19.45 uur door de Brigade Commandant der Koninklijke Marechaussee te Eindhoven ingesloten wegens diefstal en op 7 oktober doorgestuurd naar 's-Hertogenbosch. Hetzelfde gold voor Adrianus van Toor, sigarenmaker, geboren te Gestel op 26 augustus 1884. Petrus Johannes stond terecht op 25 oktober 1904¹⁸.

Op 8 november 1904 stond Petrus terecht in 's-Hertogenbosch. Samen met de negentienjarige opperman Leonardus Ludovicus Josephus Reemers werd hij “beklaagd van dat zij op 2 October 1904 onder de gemeente Woensel, te zamen en in vereeniging met oogmerk tot wederrechtelijke toeëigening, aan Christiaan Otten een geweer toebehoorende aan den Staat der Nederlanden, althans aan een ander dan aan hen, beklagden, hebben ontnomen.” De rechter concludeerde echter dat geen rechtsgeldig bewijs was geleverd van hetgeen aan de beklagden ten laste was gelegd en sprak beiden vrij¹⁹, conform het advies van de Officier van Justitie.

Petrus Johannes Tilburgs (1888-1950): diverse misdrijven.

Piet Tilburgs werd geboren in Amsterdam op 5 februari 1888 als zoon van Franciscus Hermanus Tilburgs en Rijkje de Zwart. Piet had een moeilijke jeugd. Toen hij negen jaar oud was liet zijn vader zijn vrouw en vijf jonge kinderen in de steek. Piet kwam in Amsterdam regelmatig in aanraking met de Justitie.

18. Bron volgens BHIC: Criminele acten, toegangsnr. 24, inv.nr. 409, rol.nr. 100, maar dat is een andere acte.

19 BHIC, Criminele acten, toegangsnr. 24, inv.nr. 409, rol.nr. 1, pag. 5.

Franciscus Johannes Cornelis (Frans) Tilburgs (1889): smokkel.

Frans Tilburgs was een zoon van Franciscus Cornelis Tilburgs (1866-1951) en Johanna Lucia Cornelia Penson (1863-1946).

De schrijver van de rechtbank was er deze keer met zijn gedachten niet helemaal bij. Als voornamen van de verdachte noteerde hij Theodorus Gerardus, maar gezien de geboortedatum en –plaats, het beroep van kleermaker en de woonplaats ging het om Frans Tilburgs. Frans was zelf niet komen opdagen zodat de fout niet werd opgemerkt. De aanklacht luidde “dat hij op 16 september 1917 te Leende heeft vervoerd ongeveer 2½ KG tarwebloem, ½ KG worst, een broodmes en een linnen schort” in de richting van België zonder dat hij daarvoor over de juiste papieren beschikte. De Officier van Justitie eiste een geldboete van tien gulden. De rechter van de Arrondissementsrechtbank in 's-Hertogenbosch achtte de verdachte schuldig en vonnistte op 29 november 1917 conform de eis. Misschien heeft het feit dat België verwickeld was in de Eerste Wereldoorlog en Nederland zijn neutraliteit probeerde te bewaken, meegespeeld bij de beoordeling van deze “misdaad”.

Petrus Jacobus (Sjaak) Tilburgs (1889-1977): wederspanningheid.

Sjaak was een zoon van Peter Johannes (Jan) Tilburgs (1848-1919) en Maria Godefrida van den Reek (1848-1925) uit Helmond. Op 30 mei 1910 werden Sjaak Tilburgs en Herman Filippini in Eindhoven aangehouden door de politie. Herman was “in kennelijken staat van dronkenschap” en verzette zich tegen zijn aanhouding. Sjaak kwam hem daarbij te hulp. Daarom werden zij aangeklaagd wegens wederspanningheid tegen personen bekleed met overheidsgezag. Op 6 september 1910 werd Sjaak door de Arrondissements-rechtbank in 's-Hertogenbosch bij verstek veroordeeld tot een maand

gevangenisstraf. Herman kreeg twee maanden. Het vonnis luidde:

“Overwegende dat het ter terechtzitting voorgelezen op eigen waarneming steunend ambtseedig procesverbaal van J.F. van Dorsselaar, inspecteur van politie en M. Wildenberg, agent van politie, beiden tevens onbezoldigd rijksveldwachter te Eindhoven, onder meer zakelijk inhoudt, dat zij den eersten beklaagde (Herman Filippini, red.) op tijd en plaats volgens dagvaarding vermeld in kenlijken staat van dronkenschap aantreffen op den openbaren weg merkbaar aan zijn waggelenden gang, zijn belemmerde spraak en de sterke dranklucht, die hij van zich gaf, dat zij dien beklaagde toen te dier zake aangegrepen en hem voor eigen en anderer veiligheid tot na zijn ontnuchtering in bewaring te stellen en hem verzochten mede te gaan, doch dat de beklaagde met geweld rukte, daarbij uitroepende, dat hij het verdomde om

met hen, verbalisanten, mede te gaan, dat de tweede beklaagde (Sjaak Tilburgs, red.) den eersten beklaagde vastpakte en aan dezen trok en hem niettegenstaande het verzoek van hen, verbalisanten, niet eerder los liet dan toen de verbalisant Wildenberg zijn sabel trok; dat voorts de beklaagde hun, verbalisanten, hebben opgegeven, de eerste beklaagde, dat hij niet met hen mede wilde gaan, omdat hij meende, dat hij niet dronken was en de tweede beklaagde, dat hij aan den eersten beklaagde had getrokken om dezen mede naar huis te kunnen nemen.

Overwegende dat de eerste der voormelde relatanten ter terechtzitting als getuige onder eede heeft verklaard gelijk hierboven gerelateerd, daarbij voegende steeds uit eigen waarneming, dat zij verbalisanten beiden bij voormelde gelegenheid in uniform waren gekleed;

Overwegende dat uit de hiervoor vermelde omstandigheden blijkt, dat de verbalisanten van Dorsselaar en Wildenberg destijds waren in de rechtmatige uitoefening hunner bediening, daar het tot de taak der politie behoort om lieden die in kenlijken staat van dronkenschap op den openbaren weg verkeren in hun eigen belang en in het belang van anderen van den openbaren weg te verwijderen;

Overwegende, dat het aan ieder der beklaagden ten laste gelegde feit zoomede onderscheidenlijk hunne schuld daaraan, wettig en overtuigend is bewezen door voorschreeven inhoud van het procesverbaal, voormelde buitengerechterlijke erkenningen van beklaagden, (hebbende hetgeen door den eenen beklaagde is erkend, alleen als bewijsmiddel tegen dezen en niet tegen den anderen gestrekt) en

de verklaringen van voormelden getuige-relatant, een en ander deels als aanwijzingen gebezigd, alles in onderling verband en samenhang beschouwd.”

De rechter oordeelde Sjaak bij verstek schuldig aan het ten laste gelegde. Sjaak tekende beroep aan, maar op 2 januari 1911 bekrachtigde de Rechtbank het vonnis.

De Nieuwe Venlosche Courant berichtte op 18 augustus 1914: Helmond. Zaterdag werden van hier zwaargeboeid naar Roermond ter beschikking der justitie overgebracht en vervolgens in de gevangenis aldaar opgesloten H. Philippino, oud 25 jaar, arbeider, J.H.P. Waijers, oud 26 jaar, sjouwer, P.J. Tilburgs, oud 25 jaar, arbeider, H.H. Verbiest, oud 24 jaar, opperman, J.P. Verhees, oud 24 jaar, arbeider, J. Jansen, oud 31 jaar, sjouwer, wonende alle alhier, beklaagd van mishandeling en verwonding van de politieagenten, wederspanning met vereenigde krachten tegen de politie en bedreiging en C.W.H. Dams, oud 26 jaar, katoendrukker, wonende alhier, beklaagd van opruiing.

Op 29 september 1914 werden Tilburgs, Philippino, Waijers, en Verbiest door de Arrondissementsrechtbank in Roermond veroordeeld tot zes maanden gevangenisstraf. Verhees kreeg drie maanden en Jansen twee maanden. Ze gingen in hoger beroep. De Zuid Willemsvaart van 14 november 1914 berichtte daarover het volgende:

De ongeregelheden te Helmond.

Woensdag j.l. stonden voor het Gerechtshof te 's-Hertogenbosch in hoger beroep terecht:

1. Hermanus Filippini, 26 jaar, fabrieksarbeider,
2. Johannes Waijers, 26 jaar, sjouwer,
3. Petrus Tilburgs, 26 jaar, fabrieksarbeider,
4. Henricus Verbiest, 24 jaar, opperman,
5. Johannes Verhees, 25 jaar, fabrieksarbeider en
6. Josephus Jansen, 23 jaar, sjouwer, allen wonende te Helmond en allen thans gedetineerd.

Beklaagd van: dat zij den 10 Aug 1914 te Helmond, toen de agenten van politie benevens onbezoldigd rijksveldwachters A. de Gouw en C. Wildenberg den persoon van J.P. Verhees die zich daar in kennelijken staat van dronkenschap op den openbaren weg bevond en de orde verstoorde, op last van den inspecteur van politie, tevens onbezoldigd rijksveldwachter L. Beltjens hadden aangehouden en vastgenomen, ten einde hem in politietilburgh-bewaring te stellen in het belang der openbare orde en veiligheid, zich te samen met vereenigde krachten met geweld hebben verzet tegen deze beampten en tegen voornoemden inspecteur en

den agent van politie tevens onbezoldigd rijksveldwachter J. Jenniskens, die hem daarbij behulpzaam waren, door hevig te rukken, den gearresteerde vast te grijpen, tegen de beampten op te dringen, deze te slaan en op den grond te werpen, zijnde tengevolge van deze feitelijkheden L. Beltjens aan neus, lip, scheenbeenen bloedend verwond en A. de Gouw bloedend aan den mond verwond:

Door de Arrondissements-Rechtbank te Roermond, bij vonnis d.d. 29 Sept. J.l. werden beklaagden deswege veroordeeld: Nos. 1, 2, 3 en 4 ieder tot 6 maanden gevangenisstraf, no. 5 tot 5 maanden en no. 6 tot 2 maanden gevangenisstraf.

De Eisch van den Advocaat-Generaal luidde: Vernietiging van het vonnis, de beklaagden schuldig te verklaren aan “Wederspanning door twee of meer personen met vereenigde krachten gepleegd” ten aanzien van no. 3 “eenig lichamelijk letsel tengevolge hebbende” en veroordeling: Nos. 1, 2, 3 en 4 ieder tot 5 maanden gevangenisstraf, no. 5 tot 2 maanden en no. 6 tot 6 weken gevangenisstraf.”

Op 18 november 1914 werd Sjaak Tilburgs door het Gerechtshof in 's-Hertogenbosch in hoger beroep veroordeeld tot vijf maanden gevangenisstraf met aftrek van voorarrest vanwege “Wederspanningheid door twee of meer personen met vereenigde krachten gepleegd, terwijl het door hen gepleegde misdrijf eenig lichamelijk letsel tengevolge heeft gehad.”

Hubertus Johannes Tilburgs (1892-1969): mishandeling.

Hubertus was een zoon van Peter Johannes (Jan) Tilburgs (1848-1919) en Maria Godefrida van den Reek (1848-1925) uit Helmond. Op 4 februari 1913 werd hij veroordeeld tot acht dagen gevangenisstraf vanwege mishandeling.

Henricus Franciscus Joannes Tilburgs (1913-1973): zwarthandel in textiel.

Henricus was een zoon van Franciscus Johannes Cornelus Tilburgs (1899) en Maria Hendrika Roijackers uit Den Haag. In 1943 werd hij veroordeeld voor omvangrijke zwarte handel in textiel. Hij werd veroordeeld tot een boete van f 25.000,- subsidiair zes maanden hechtenis, twee maanden gevangenisstraf met verbeurdverklaring van het in beslag genomen geld. Dit misdrijf wordt op de website “Genealogie Tilburgs/Tilborghs” uitvoerig beschreven.
